

Temeljem članka 31. Statuta Hrvatskog planinarskog saveza Izvršni odbor HPS-a na sjednici XX. YY. ZZZZ. potvrđuje

Program ljetnih alpinističkih škola u HPS-u

Članak 1. Sadržaj programa

Ovim se programom uređuje način školovanja članova u ljetnim alpinističkim školama (1. stupanj alpinističkog školovanja) u alpinističkim jedinicama HPS-a te način provjere znanja i vještina.

Članak 2. Terminologija

- naziv škole: ljetna alpinistička škola
- naziv kandidata: kandidat za ljetnu alpinističku školu
- naziv polaznika: polaznik ljetne alpinističke škole
- naziv stečen uspješno završenom školom: mlađi alpinist pripravnik

Članak 3. Ciljevi školovanja

Ciljevi školovanja na ljetnoj alpinističkoj školi su nadgradnja osnovnih planinarskih znanja i vještina te specijalizacija u smjeru alpinizma. Znanja i vještine u programu ljetne alpinističke škole mlađim pripravnicima trebaju omogućiti sigurno kretanje zahtjevnim planinskim bespućima te sigurno penjanje alpinističkih smjerova u suhoj stijeni, a u skladu s etičkim i moralnim načelima, uz brigu o okolišu i čuvanje prirodnih resursa.

Članak 4. Organiziranje škole

Organizator škole je Komisija za alpinizam HPS-a, alpinistički odsjek planinarske udruge članice HPS-a ili alpinistički klub u HPS-u.

Vođu škole (jednu osobu) imenuje organizator. Vođa škole treba biti instruktor alpinizma s važećom licencom ili vođa ljetne alpinističke škole s važećom licencom.

Vođa škole obavlja sljedeće zadaće:

- određuje termine upisa, predavanja, vježbi i ispita
- imenuje predavače, pomoćne instruktore i ispitivače
- sastavlja i s organizatorom potpisuje prijavu škole, koju šalje Komisiji za alpinizam HPS-a
- obavlja administrativne poslove: upis polaznika, policu osiguranja i dr.
- organizira predavanja i izlete
- prati napredak polaznika
- organizira i vodi ispit škole
- pribavlja, potpisuje i uručuje diplome HPS-a
- sastavlja izvješće o školi i šalje ga Komisiji za alpinizam HPS-a.

Članak 5. Minimalni plan

Minimalni plan ljetne alpinističke škole čine sljedeća teorijska predavanja i vježbe na terenu.

tema	sati teorije	sati vježbe
1. Uvod	0,5	
2. Grane alpinizma i stilovi penjanja	0,5	
3. Alpinistička oprema	2	
4. Opasnosti u planinama i GSS	1	
5. Priprema penjačkog uspona	1	
6. Opis alpinističkog smjera	1	
7. Orijentacija u planinama	1	
8. Meteorologija	1	
9. Prva pomoć u planini	1	
10. Povijest alpinizma	1	
11. Čvorovi u alpinizmu		2
12. Tehnike slobodnog penjanja i osiguravanja		4
13. Tehnike spuštanja po užetu		2
14. Tehničko penjanje		1
15. Komunikacija naveza u stijeni		0,5
16. Sidrišta i osiguravališta		2
17. Prevezivanje		1
18. Uspinjanje po užetu		1
19. Podizanje palog penjača		1
20. Penjanje dugih smjerova		4
ukupno	10	18,5

Vježbe se izvode tijekom najmanje 4 izleta, od kojih je najmanje jedan dvodnevni.

Članak 6. Minimalni program

Uvod

Organizacija planinarstva u Hrvatskoj: HPS, planinarske udruge, alpinistički odsjeci i klubovi. UIAA. Matična organizacija: ciljevi, oblici djelovanja, članstvo, prava i obveze. Školovanje u alpinizmu. Detaljan plan rada i program škole, kratkoročni i dugoročni ciljevi škole, mjera uspješnosti. Odgovornost i zaduženja sudionika škole.

Grane alpinizma i stilovi penjanja

Ljetni i zimski alpinizam. Sportske penjačke discipline u suhoj stijeni: *bouldering*, kratki sportski smjerovi, dugi sportski smjerovi. Neosigurani smjerovi. Penjanje u snijegu i ledu: zaleđeni slapovi, snježne grape, kombinirano penjanje. Zimske sportske penjačke discipline: ledno i kombinirano penjanje. Turno i alpinističko skijanje. Stilovi penjanja s obzirom na način napredovanja (tehničko vs. slobodno), način osiguravanja (u navezu vs. *solo*) i logistiku pothvata (opsadni vs. alpski stil). Penjačka etika.

Ljetna alpinistička oprema (ispitno pitanje)

Odjeća i obuća, materijali i namjene, odijevanje u slojevima. Podjela, namjena, način uporabe, ograničenja i održavanje ljetne tehničke alpinističke opreme: užad, pojas, kaciga, sponke (karabineri), kompleti, spravice za osiguravanje, klinovi, zaglavci, pomoćna užad (zamke), trake (gurtne).

Opasnosti u planinama i GSS (ispitno pitanje)

Objektivne i subjektivne opasnosti. Opasnosti nestabilnog terena, meteorološke neprilike, otežana orijentacija, ozljede i zdravstveni problemi, problemi s penjačkom opremom. Nesreće i uzroci nesreća u alpinizmu (neposredni i posredni), postupanje u slučaju nesreće, poziv u pomoć. Organizirane akcije spašavanja – GSS. Postupanje kod spašavanja helikopterom. Informativno: način rada HGSS, GRS i spasilačkih službi po svijetu. Police osiguranja za slučaj akcije spašavanja.

Priprema penjačkog uspona (ispitno pitanje)

Važnost kvalitetne pripreme penjačkog uspona. Odabir partnera, mjesta uspona, smjera uspona, smjera silaza, analiza informacija iz penjačkih vodiča i tuđih iskustava, analiza mogućnosti povlačenja, bivakiranja i spašavanja, izrada vlastitih skica i opisa, provjera prognoze vremena, odabir opreme, organiziranje prijevoza, obavještanje o planu uspona. Tjelesna (fizička) i psihička priprema.

Penjački vodič i opis alpinističkog smjera (ispitno pitanje)

Informacije u penjačkim vodičima: pristup, uspon i silaz. Vrste i oblici stijena. Skica smjera – tumačenje simbola. Ocjena smjera: za teškoću napredovanja, mogućnosti i pouzdanost međuosiguranja, zahtjevnost i ozbiljnost ture. Ljestvice teškoće za slobodno (UIAA, Fra) i tehničko penjanje (A ljestvica). Dugi smjerovi – složene ocjene.

Orijentacija u planinama

Topografska karta: orijentacija karte, mjerilo, reljef, boje i simboli, čitanje karte. Orijehtacija u prirodi: orijentacija pomoću kompasa, Sunca, Sjevernjače, kretanje nepoznatim terenom uz pomoć planinarske karte. GPS.

Meteorologija

Pojam vremena i klime. Meteorološki elementi: temperatura (opadanje s visinom), tlak (ciklona i anticiklona, promjena tlaka, visinska bolest, aklimatizacija), vjetar, oblaci, oborine, pojave u atmosferi. Meteorološka prognoza: meteorološka služba, korištenje podataka u vremenskim prognozama.

Prva pomoć u planini (ispitno pitanje)

Postupanje pri nesreći: smisao prve pomoći – očuvanje vitalnih funkcija. Pristup unesrećenom i očuvanje vitalnih funkcija: siguran pristup, stanje svijesti, poziv u pomoć, otvaranje dišnog puta, provjera disanja, poziv hitnoj službi, reanimacija. Pomoć traumatiziranom pacijentu (ITLS): provjera vitalnih funkcija, osnovni pregled unesrećenog, sprječavanje gušenja, krvarenja i šoka, nadziranje vitalnih funkcija. Pomoć pri hitnim medicinskim stanjima: srčani udar, moždani udar, epileptični napad, hipoglikemija, anafilaktična reakcija, krvarenje. Pomoć pri ozljedama, imobilizacija. Oprema za pružanje prve pomoći, lijekovi, korištenje raspoložive opreme.

Povijest alpinizma

Razvoj planinarstva i alpinizma u svijetu i kod nas: motivacija, oprema, apetiti, stil penjanja, penjačka etika. Razvoj planinarske organizacije. Najvažniji uspjesi klasičnog alpinizma, slobodnog penjanja, tehničkog penjanja, ekspedicionizma i modernog alpinizma. Pouke za budućnost.

Čvorovi u alpinizmu (ispitno pitanje)

Osnovni čvorovi u alpinizmu: način izrade, primjena, prednosti i nedostaci svakog. Najčešće pogreške i njihove moguće posljedice.

Tehnike slobodnog penjanja i osiguravanja

Penjanje kratkih sportskih smjerova. Penjanje i osiguravanje *top-tope*, penjanje i osiguravanje *red-point*, padanje. Informativno: penjanje *on-sight*. Spravice za osiguravanje: osmica, pločica, grigri, prednosti i nedostaci, najčešće pogreške pri rukovanju. Uloga međuosiguranja, pravilno ukopčavanje kompleta, najčešće pogreške i moguće posljedice istih. Faktor pada. Praktično upoznavanje ocjena za slobodno penjanje.

Tehnike spuštanja po užetu (ispitno pitanje)

Spust po užetu (*abseil*) do pola dužine već postavljenog užeta, spravica: pločica. Samoosiguravanje prusikom ispod spravice (informativno: prusik iznad spravice). Spust po užetu blagim terenom: Dülferova i srodne tehnike. Spust po dvostrukom užetu u više dužina: namještanje užeta, izvlačenje užeta. Improvizacija bez spravice: karabinerska kočnica.

Tehničko penjanje

Osnovna oprema za tehničko penjanje, ideja tehničkog penjanja u alpinizmu. Tehničko penjanje kratkih smjerova i osiguravanje partnera. Improvizirani stremen. Praktično upoznavanje ocjena za tehničko penjanje.

Komunikacija naveza u stijeni (ispitno pitanje)

Važnost komunikacije, standardni obrazac komunikacije u stijeni. Otežana komunikacija, najčešći uzroci, kako ih predvidjeti i kako postupiti. Neverbalni obrasci komunikacije.

Sidrišta i osiguravališta (ispitno pitanje)

Zabijanje i izbijanje klinova, postavljanje i vađenje zaglavaka, stablo, pješčani sat, ljuska i nos u stijeni. Povezivanje u složena sidrišta: u dvije i tri točke, s kliznim i fiksnim izjednačavanjem, prednosti i nedostatci.

Prevezivanje (ispitno pitanje)

Prevezivanje na sidrištu na vrhu kratkog sportskog smjera. Dvije metode: prevezivanje s omčom, prevezivanje s krajem užeta. Sigurnosne mjere, zadatak partnera, komunikacija. Najčešće pogreške i moguće posljedice. Uže ili traka (gurtna) kao sidrište – obavezno razvezivanje i *abseil*.

Uspinjanje po užetu (ispitno pitanje)

Situacije u kojima koristimo uže kao sredstvo napredovanja. Tehnika uspinjanja pomoću prusika, sigurnosne mjere. Informativno: hvataljka za uže – *jumar*. Informativno: prijelaz iz prusicanja u *abseil*.

Podizanje palog penjača (ispitno pitanje)

Situacije u kojima podižemo palog penjača. Jednostavan sustav kolotura: sv. Bernard. Naglasak na svrsi i logici pojedinih zahvata kod izrade sustava sv. Bernard. Primjenjivost istih zahvata u raznim sličnim situacijama – vježba logičkog razmišljanja i improvizacije kod spašavanja i samospašavanja. Informativno: prijelaz iz podizanja u spuštanje palog penjača.

Penjanje dugih smjerova

Penjanje osiguranih dugih smjerova kao drugi u navezu. Penjanje osiguranih dugih smjerova ravnopravno se izmjenjujući u vodstvu. Penjanje neosiguranih dugih smjerova. Praktična primjena i utvrđivanje prethodno usvojenih teorijskih i praktičnih znanja: penjački vodič, priprema uspona, oprema, čvorovi, komunikacija, međuosiguranja, sidrišta, osiguravanje prvog penjača, osiguravanje drugog penjača, faktor pada, traženje silaza i/ili *abseil*.

Članak 7.

Nastavni kadar

Predavači tema iz minimalnog programa obavezno su barem stariji pripravnici za alpinizam (odn. pripravnici za alpinizam generacije 2010. i ranijih) ili osobe kojima je tema predavanja struka (liječnici i pripadnici HGSS-a). Pomoćni instruktori na školi mogu biti i mlađi pripravnici za alpinizam čije zadatke odredi vođa škole. Ispitivači na ispitu obavezno su barem stariji pripravnici za alpinizam (odn. pripravnici za alpinizam generacije 2010. i ranijih). Komisija za alpinizam HPS-a mora potvrditi popis nastavnog kadra (što čini prihvaćanjem prijave škole).

Članak 8.

Uvjeti za upis

Kandidat za ljetnu alpinističku školu mora zadovoljiti sljedeće minimalne opće uvjete za upis:

- najmanje 15 godina starosti
- završena osnovna škola
- završena opća planinarska škola ili položen prijamni ispit s temama opće planinarske škole
- fizičko i psihičko zdravlje
- članstvo u planinarskoj udruzi članici HPS-a.

Osim minimalnih općih uvjeta, minimalni posebni uvjeti mogu uključivati poznavanje planinarskih znanja i vještina, kao i planinarsko iskustvo.

Članak 9.

Provjera znanja i vještina (ispit)

Polaznik ljetne alpinističke škole mora zadovoljiti sljedeće minimalne uvjete za pristupanje ispitu:

- prisutnost na najmanje 70 % teorijskih predavanja
- sudjelovanje na najmanje 70 % izleta

- sudjelovanje na najmanje jednom dvodnevnom izletu
- odrađene sve predviđene praktične vježbe
- ispenjana bar 2 duga smjera
- od ispenjanih smjerova, bar jedan dugi smjer u vodstvu ili ravnopravno se izmjenjujući u vodstvu
- od ispenjanih smjerova, bar jedan neosigurani dugi smjer
- uredan penjački karton.

Za potrebe ljetne alpinističke škole pojam "dugi smjer" podrazumijeva svaki smjer duži od 60 metara, ispenjan u više dužina.

Ispit se sastoji iz teorijskog i praktičnog dijela. Teorijski dio provodi se usmeno i/ili pismeno, a praktični dio izvođenjem zadanih vježbi na terenu. Sustav ocjenjivanja je sljedeći:

- ocjena 3: kandidat je ispravno i u cijelosti odgovorio na pitanje, odnosno vježbu izveo u cijelosti i bez greške
- ocjena 2: kandidat je dijelom pogrešno i/ili nepotpuno odgovorio na pitanje, odnosno vježbu izveo dijelom pogrešno i/ili nepotpuno, no pokazano neznanje nije kritično za sigurnost kandidata ni ostalih prisutnih u realnim situacijama na turi
- ocjena 1: kandidat je pokazao razinu neznanja kritičnu za vlastitu sigurnost i/ili sigurnost ostalih prisutnih u realnoj situaciji na turi.

Kandidat je položio ispit kada i ako na sva pitanja odgovori s prolaznom ocjenom (ocjena 3 ili 2).

Kao dokaz o uspješno položenom ispitu i time uspješno završenoj ljetnoj alpinističkoj školi HPS kandidatu izdaje diplomu.

Članak 10. Nastavna literatura

Osnovna znanja i vještine usvojene tijekom škole polaznici po želji mogu proširiti sljedećom literaturom:

- A. Čaplar, *Planinarski udžbenik*, Hrvatski planinarski savez, Zagreb, 2012.
- N. Derežić, *Ljetna alpinistička škola*, <http://goo.gl/FwbPy>, pristupljeno 9. veljače 2014.
- S. M. Cox, K. Fulsaa (Eds.), *Mountaineering: The Freedom of the Hills*, The Mountaineers Books, Seattle, 2003.
- C. Connally, *The Mountaineering Handbook: Modern Tools and Techniques That Will Take You to the Top*, Ragged Mountain Press/McGraw Hill Publishing, 2004.
- Pit Schubert, *Nevarnosti v gorah*, Planinska zveza Slovenije, Ljubljana 2004.

Članak 11. Nastavak školovanja

Nastavak ljetne alpinističke škole je zimska alpinistička škola (2. stupanj alpinističkog školovanja u alpinističkim jedinicama HPS-a).

Članak 12. Postupak rješavanja upita i pritužbi

Upiti i pritužbe u vezi provođenja školovanja i ispita upućuju se Komisiji za alpinizam HPS-a. Stručna pitanja vezana uz školovanje razmatra Potkomisija za školovanje u alpinizmu, koja izvješćuje Komisiju za alpinizam HPS-a o rješenju primljenih upita i pritužbi. Komisija za alpinizam HPS-a razmatra rješenje te o njemu izvješćuje podnositelja upita ili pritužbe.

Članak 13. Stupanje na snagu te postupak izmjena i dopuna Programa

Ovaj program stupa na snagu objavom na webu HPS-a. Komisija za alpinizam HPS-a ovlaštena je unijeti izmjene i dopune te izvršiti druge potrebne prilagodbe Programa nakon analize rezultata (evaluacije) primjene Programa te u slučaju potrebe usklađivanja Programa s drugim aktima.